

HUUR ALS FINANCIERINGSFIGUUR

door *L. de Haan*

In het in het M.A.B. van November 1953 opgenomen artikel „Huur als financieringsfiguur”, schrijft Dr A. I. Diepenhorst o.a. dat aan de huur van kapitaalgoederen in de leer van de financiering maar geringe aandacht is geschonken. Mijns inziens is dit zeer terecht, omdat huur ten aanzien van de financiering geen problemen schept die elders niet beter tot hun recht komen.

Het financieringsvraagstuk is in wezen het vraagstuk van de kapitaalverschaffing. Vragen wij ons af hoe de bedrijfshuishouding zich het kapitaal verschaft, dan zien wij twee mogelijkheden:

- a. overdracht van de beschikkingsmacht over bepaalde kapitaalgoederen door de eigenaars van die kapitaalgoederen (rechtstreekse overdracht) en
- b. overdracht van vrije beschikkingsmacht (geld), waarna de bedrijfshuishouding overgaat tot het omzetten van deze beschikkingsmacht in beschikkingsmacht over kapitaalgoederen die zij in het productieproces denkt nodig te hebben.

Als vorm van rechtstreekse overdracht wordt algemeen in de bedrijfs-economische literatuur genoemd de inbreng in natura bij oprichting, overname of toetreding en het leverancierscrediet. Als derde vorm zou ik hieraan willen toevoegen bruikleen, wat bij kleine bedrijfshuishoudingen wel voorkomt (v.n.l. in de agrarische sector, waar men b.v. in de hooitijd over en weer elkaars wagens en paarden leent).

Aan de overdracht van vrije beschikkingsmacht wordt in de financieringsliteratuur de meeste aandacht geschonken; deze vorm van financiering komt ook het meeste voor.

Bezien wij nu de huur van kapitaalgoederen, dan is het veelal zo, dat de verhuurder bij het aangaan van de huurovereenkomst zo niet de gehele huurprijs voor de periode (zoals bij de huur van gebouwen) dan toch wel een gedeelte van de huurprijs bij vooruitbetaling van de huurder eist. Evenals bij koop moet de bedrijfshuishouding eerst vrije beschikkingsmacht hebben verworven met alle problemen van dien.

In het geval dat de verhuurder genoeg neemt met betaling van de huurprijs achteraf, valt, vooral als men een duurzaam productiemiddel als een voorraad werkeenheden ziet, de overeenkomst met leverancierscrediet op. Dit maakt een aparte behandeling van huur in het kader van de leer der financiering m.i. overbodig.

Dr Diepenhorst vraagt zich af of door de huur als financieringsfiguur te zien, het hek niet van de dam raakt. Ik ben van mening dat dit inderdaad het geval is. Men kan dan elke vorm van omzetting van vrije beschikkingsmacht in beschikkingsmacht over kapitaalgoederen als financieringsfiguur zien (ook de door Dr Diepenhorst genoemde vestiging van beschikkingsmacht op het product van het gedifferentieerde loonbedrijf).

Dat de keuze tussen huur en koop invloed heeft op de kapitaal grootte en kapitaalstructuur en beïnvloed wordt door de financieringsmogelijkheden, zal ik niet ontkennen. Maar met evenveel reden zou men de keuze tussen de koop van een productiemiddel met een bepaalde gebruiksduur en de koop van een gelijksoortig productiemiddel van dezelfde gelijktijdige capaciteit echter met een andere gebruiksduur als een financieringsfiguur moeten zien. Gegeven de gelijke gelijktijdige capaciteiten is de

grootte van de vermogensbehoefte afhankelijk van de gekozen gebruiksduur.

Naar mijn mening is het alternatief koop of huur een vraagstuk dat in de eerste plaats in het leerstuk van de kostprijs een behandeling moet vinden. In dit kader verdienen de in het artikel van Dr Diepenhorst voor huur aangevoerde argumenten naast par. 26 van het boek van Prof. Van der Schroeff zeer zeker de aandacht.

Het door Dr Diepenhorst in par. 5 van zijn artikel voor huur aangevoerde argument, centralisatie van onderhoud, reparatie en verzekering, maakt de wijze van financiering niet relatief goedkoper, maar betekent lagere kosten van aanwending van een gehuurd productiemiddel in vergelijking met dergelijke kosten bij een in eigendom verkregen productiemiddel.

NASCHRIFT

door Dr A. I. Diepenhorst

In de oppositie van de Heer de Haan meen ik twee subsidiaire methodologische argumenten naar voren te zien brengen. Primo zou het onjuist zijn huur als een financieringsfiguur te beschouwen. Secundo zou, zelfs wanneer men de huur zodanig karakter niet wilde ontzeggen, daarover beter bij de behandeling van andere onderdelen van de theorie gesproken kunnen worden.

Wat het eerste argument betreft, de Heer de Haan is van oordeel dat wanneer men huur als financieringsfiguur gaat beschouwen, het hek wel degelijk van de dam zou raken. Elke omzetting van vrije beschikkingsmacht in beschikkingsmacht over kapitaalgoederen zou dan tot financieringsfiguur gebombardeerd worden.

Tegen deze uitspraak koester ik ernstige bedenking. Niet het omzetten van vrije beschikkingsmacht in gedifferentieerde beschikkingsmacht vormt voor mij een financieringsfiguur maar het verkrijgen van die beschikkingsmacht, in al of niet gedifferentieerde vorm. Koop à contant (een typisch voorbeeld van de omzetting waarop de Heer de Haan doelt) is dus geen financieringsfiguur, maar kopen op crediet wel. Daarom beschouw ik ook de uitbesteding als zodanig niet als financieringsfiguur: men koopt hier bepaalde producten of verrichtingen en daarbij ontstaat dan eerst het financieringsprobleem, op welke wijze deze aankoop zal moeten worden gefinancierd, welke figuur daarbij zal kunnen worden gebezigd. Ik krijg de indruk, dat de Heer de Haan het begrip financieringsfiguur hier te veel beschouwt als een bestedingsfiguur, en niet als een verkrijgingsfiguur, waarbij in enkele gevallen de besteding reeds kan zijn vastgelegd. Dit is dan o.m. bij leverancierscrediet en huur het geval.

Over het feit dat de keuze tussen huur en koop invloed heeft op de kapitaal grootte en de kapitaalstructuur bestaat overeenstemming tussen de Heer de Haan en mij. Ik wil er echter uitdrukkelijk de aandacht op vestigen, dat het erkennen van deze invloed voor mij geen reden vormt om de huur als financieringsfiguur te beschouwen. Ik meende er in mijn opstel op te hebben gewezen, dat de huur als financieringsfiguur deze bij andere financieringsfiguren niet aan te treffen bijzondere eigenschap bezit, wat uiteraard iets geheel anders is.

Ik hoop hiermede het eerste bezwaar van de Heer de Haan weerlegd te hebben: men kan een kapitaalgoed kopen, en dit scheidt een finan-

cieringsprobleem, dat bij koop op crediet in eerste instantie is opgelost, maar men kan het ook huren, waarmee dan tegelijkertijd het financieringsprobleem is opgelost. Of men deze oplossing wenst, is een andere zaak.

Subsidiar wordt door de Heer de Haan gesteld, dat men in het kader van de leer van de financiering beter over de huur kan zwijgen, omdat alle hierbij naar voren te brengen problemen elders, en hij denkt daarbij blijkbaar vooral aan de leer van de kostprijs, beter tot hun recht kunnen worden gebracht. Immers, aldus de Heer de Haan, wanneer de huurprijs voor de gecontracteerde periode bij de vooruitbetaling zou worden voldaan, moet de bedrijfshuishouding evenals bij koop de benodigde vrije beschikkingsmacht hebben verworven met alle problemen van dien. Zou intussen de betaling achteraf plaats vinden, dan zou de sterke overeenkomst met het leverancierscrediet behandeling binnen de leer van de financiering overbodig maken.

Ik meen deze argumenten niet te kunnen aanvaarden. Het wil mij voorkomen, dat in het eerste geval door de Heer de Haan ten onrechte geen onderscheid wordt gemaakt tussen de financieringsfiguur zelve en wat ik zou willen noemen de daaraan verbonden „dienst” van de financieringsfiguur. Men zou zich kunnen voorstellen dat een Hollerith-installatie te koop was. De koper zal dan over het vermogen moeten beschikken dat deze investering vereist. Gesteld dat hij daartoe een lening zou afsluiten, dan is de financieringsfiguur daarmee vastgelegd. Dat de dienst van deze lening hem voor bepaalde problemen stelt verandert daar niets aan.

Precies zo ligt de zaak bij huur: de financieringsfiguur ligt vast, en de „dienst” daarvan verandert hier niets aan. Wanneer men een gebouw voor tien jaar of voor onbepaalde tijd huurt, moet men telkenjare de huur opbrengen. Bij financiering van een eigen gebouw met vreemd vermogen moeten ieder jaar rente en aflossing worden voldaan. De middelen daartoe zal men moeten vinden, maar zou men op grond daarvan lening en huur niet als financieringsfiguur mogen beschouwen? Ik zou dit volkomen misplaatst achten. Dat de tijdstippen waaraan de dienst is gekoppeld kunnen verschillen is niet van wezenlijke betekenis.

Toegegeven kan worden dat bij betaling van de huur achteraf verwantschap met het leverancierscrediet valt te constateren, maar deze verwantschap is toch wel zeer gering. Van een „self-liquidating” karakter, van een samenhang tussen termijnen en omlooptijd, van een automatische informatie inzake de gang van zaken in het gefinancierde bedrijf, kortom van tal van punten die het leverancierscrediet zijn bijzondere eigenschappen verlenen is bij huur niet of slechts in wel zeer verzwakte vorm sprake. Ik ben van mening dat men de problematiek rondom de huur als financieringsfiguur ten enenmale te kort doet door in het kader van de leer van de financiering te verwijzen naar het leverancierscrediet en naar de behandeling van de huur in de leer van de kostprijs. In mijn opstel heb ik bovendien slechts bepaalde facetten van de huur naar voren gebracht. Over de huur als middel tot financiering van de expansie, waaraan in de Amerikaanse litteratuur, mede in verband met het spoorwegwezen veel aandacht pleegt te worden besteed, heb ik gezwegen. Ook de zeker niet oninteressante figuur van „sale and lease-back” werd door mij niet behandeld. Zo liggen hier nog tal van onderwerpen, die nadere overdenking in het kader van de financieringstheorie ten volle waard zijn. Teneinde de weg daartoe te effenen stelde ik mij ten doel, allereerst de algemene karaktertrekken van de huur als financieringsfiguur uiteen te zetten.

Tenslotte wil ik nog even ingaan op het laatste door de Heer de Haan naar voren gebrachte bezwaar tegen mijn analyse. Kostenbesparingen welke door centralisatie van onderhoud e.d. bij huur te realiseren zijn, zouden niet in de prijsvergelijking tussen financiering van eigendom en financiering door huur mogen worden betrokken. Ik heb uitdrukkelijk gesteld, dat bij vergelijking van de financieringskosten ook volkomen vergelijkbare grootheden tegenover elkaar dienen te worden gesteld. Door de betaling van de huurprijs komt men in de gelegenheid op bepaalde, ook bij eigendom te maken kosten, te bezuinigen. Men verkrijgt hierbij dus iets extra's, en het is zaak, de vergelijking hierdoor niet te laten vertroebelen. Dergelijke extra-voordelen dienen daarom geëlimineerd te worden, wil men gelijkwaardige zaken vergelijken. Bij die eliminatie zal men nu dikwijls tot de conclusie komen, dat de financieringskosten bij huur lager liggen dan bij koop.

NEDERLANDS INSTITUUT
VAN
REGISTERACCOUNTANTS
BIBLIOTHEEK